

K. - 2.6.7.: Doğa olayları sonucu oluşan doğal afetlere örnekler verir.

Doğa Olayları

İnsanların kontrolü dışında gerçekleşen, mal ve can kaybına neden olabilen doğa olaylarına doğal afet denir.

1 Aşağıda tanımlanan doğa olayları ile adlarını eşleştiriniz.

Yer kabuğunun kırılması veya yer değiştirmesi sonucu oluşur.

Heyelan

Şiddetli rüzgârlar sonucu oluşan hava hareketidir.

Sel

Toprak kayması sonucu bitki örtüsü tahrip olur.

Deprem

Yağmurun ve eriyen kar sularının geçtiği yerlere zarar vermesidir.

Çiğ

Dağ veya yüksek tepelerden koparak gelen kar kütesidir.

Fırtına

Havanın hızla dönerek bulutlardan yeryüzüne ulaşan bir fırtına türüdür.

Hortum

2 Doğa olayları ile görselleri eşleştirilirken **hata** yapılmış. Hatalı olan doğa olaylarının yazılı olduğu kutuları boyayınız.

Deprem

Sel

Tsunami

Çiğ

Heyelan

Depreme Hazırlanıyorum

Aşağıdaki bilgilerden deprem öncesi alınması gereken tedbirlere "Ö", deprem sonrası alınması gereken tedbirlere "S" yazınız.

Can ve mal güvenliğimiz için deprem öncesi ve sonrasında neler yapmamız gerektiğini bilmemiz gerekir.

Evlerimizdeki dolapları duvara sabitlemeliyiz.

Bulduğumuz binadan çıkış planı hazırlamalıyız.

Mutlaka bir deprem çantası hazırlamalıyız.

Sarsıntı bitene kadar uygun bir yerde beklemeliyiz.

Cam gibi kırılacak nesnelere dolapların altına yerleştirmeliyiz.

Elektrik sigortası ile doğalgaz vanasını kapatmalıyız.

"Çök, kapan, tutun." tekniğini mutlaka bilmeliyiz.

Kendimizi ve ailemizi koruyacak bir yer belirlemeliyiz.

Kesinlikle asansörleri kullanmamalıyız.

Aile bireyleri önceden belirlenen yerde beklemeliyiz.

Kesinlikle merdiven ve balkona koşmamalıyız.

Evden çıktıktan sonra belirli bir süre eve girmemeliyiz.

UNUTMA!

Önceden hazırlıklı olmak, hayat kurtarır.

Deprem değil, tedbirsizlik öldürür.

DOĞA VE ÇEVRE

Doğal Afetler

A. Aşağıda harfleri karışık olarak verilmiş olan kelimeleri bulalım. Bulmacada bulup sarıya boyayalım.

P E D E R M

I Ğ Ç

□ □ □ □ □ □

□ □ □

Y N I G A N

E S L

□ □ □ □ □ □

□ □ □

H	E	Y	E	L	A	N
E	Ç	I	Ğ	H	P	Ü
Y	D	R	M	Y	B	V
E	E	A	U	A	E	S
A	P	T	R	N	L	E
C	R	K	Ü	G	E	L
N	E	İ	Ç	İ	İ	H
Ö	M	L	R	N	D	Ç

B. Aşağıdaki cümleleri uygun ifadelerle tamamlayalım.

a. .... can ve mal kaybına neden olan bir doğal afettir.

b. Doğal afetlerin zararlı etkilerini ..... olarak azaltmak mümkündür.

c. Doğal afetler konusunda ..... bilinçlendirmek çok önemlidir.

d. Ağaçlandırma çalışmaları yaparak sel ve ..... kaymasının zararları azaltılabilir.

e. .... Dünyanın en çok deprem olan ülkesidir.

f. Deprem anında kapalı bir aladaysak ..... üçgeni oluşturmalıyız.

insanları

yaşam

toprak

deprem

Japonya

önlem

C. Aşağıdaki cümleleri okuyalım. Bu cümleleri uygun tablolara yazalım.

Hızla dışarı çıkmalıyız.

Sakin olmalıyız.

Deprem çantası hazırlanmalıdır.

Pencerelerden uzak durmalıyız.

Yaşam üçgeni oluşturmalıyız.

Evler sert zemin üzerine yapılmalıdır.

Açık bir alanda beklemeliyiz.

Sağlam olmayan binalar güçlendirilmelidir.

Depreme dayanıklı evler yapılmalıdır.

Tatbikatlar yapılmalıdır.

DEPREMDEN ÖNCEKİ HAZIRLIKLAR

.....

.....

.....

.....

.....

.....

DEPREM ESNASINDA YAPILACAKLAR

.....

.....

.....

DEPREM SONRASI YAPILACAKLAR

.....

.....

.....

DOĞAL AFETLER

Öğretmenimin Notu

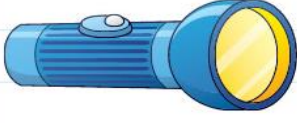
Görselleri verilen doğal afetlerin adlarını yazalım.

Tabloda verilen doğal afetlere karşı alınacak önlemleri yazalım.

Doğal Afetler	Alınacak Önlemler
Deprem	
Sel	
Erozyon	

Deprem çantasında bulunması gereken eşyaları ok işaretleriyle taşıyalım.

İNSAN VE ÇEVRE

Öğretmenimin Notu

Doğal afetlerden korunmak için neler yapabileceğimizi yazalım.

. DOĞA OLAYLARI

Doğa olayları denince aklımıza yağmur, dolu, kar, sis ve rüzgar gelir. Doğa olaylarına karşı biz insanlar gerekli önlemleri alırız. Hava durumuna göre giyiniriz.

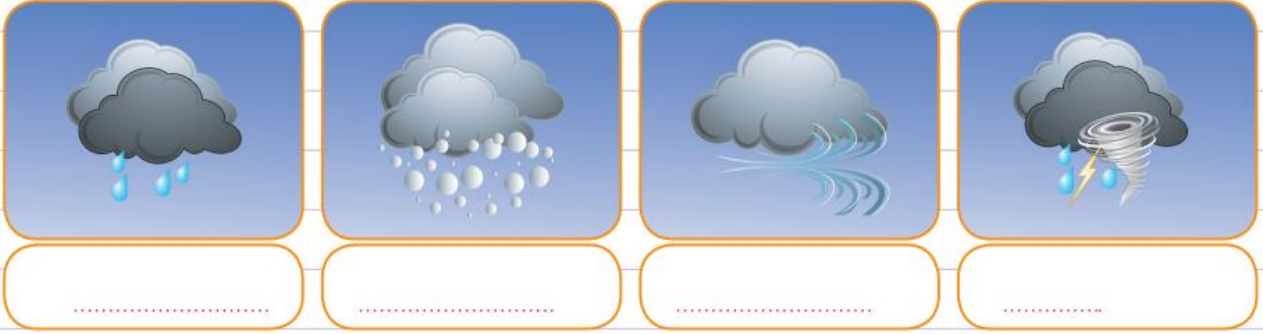
. Rüzgar, yağmur ve kar nasıl oluşur? Yazalım.

.....

.....

.....

. Görseldeki hava olaylarının isimlerini görselin altına yazalım.

. DOĞAL AFETLER

Deprem, sel, heyelan, çığ, fırtına, hortum ve deprem gibi olaylar doğal afetlerdir. Doğal afetlerin oluşumuna engel olamayız, ama önlem alarak oluşabilecek zararı en aza indirebiliriz. Bunun için önceden tatbikatlar yapmalı, evlerimizi sağlam yapmalı, ağaç dikmeli, doğal afetler konusunda bilinçlenmeliyiz.

Depremden zarar görmemek için binalar nasıl olmalıdır?

.....

.....

Aşağıdaki görsellerden doğal afet olanları işaretleyelim.

Doğa olayları ve doğal afetlere karşı ne gibi önlemler aldığımızı yazalım.

Aşağıdaki ifadelerden doğru olanların karşısına "D" harfi, yanlış olanların karşısına "Y" harfi koyalım.

1. Fırtınadan zarar görmemek için binaların çatıları sağlam olmalıdır.
2. Depremden zarar görmemek için binalar sağlam yapılmalıdır.
3. Ülkemizde deprem, sel gibi doğal afetler görülmez.
4. Erozyon yaşanmaması için ağaç dikmeliyiz.
5. Sel baskınlarından zarar görmemek için ırmak kenarlarına bina yapılmamalıdır.

DOĞAL AFETLER

Aşağıda verilen doğal afetlerin zararlarını azaltmak veya olmasını engellemek için neler yapılabileceğini yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Boş bırakılan yerlere uygun kelimeleri yazıp cümleleri tamamlayalım.

sellerden

depremden

heyelan

yangından

söndüğünden

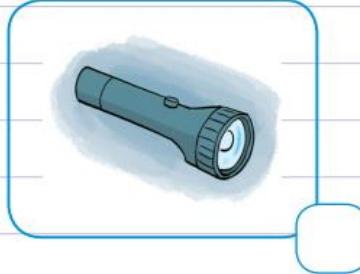
doğal

duvara

hazırlıklı

- ✿ ..... korunmak için dere yataklarına ev yapmamalıyız.
- ✿ ..... korunmak için yaşadığımız çevreyi ağaçlandırmalıyız.
- ✿ ..... korunmak için sağlam binalar yapmalıyız.
- ✿ Deprem, çığ, sel, heyelan erozyon ..... afetlerdir.
- ✿ Depremden zarar görmemek için evimizde devrilme ihtimali olan eşyaları **duvara** sabitlemeliyiz.
- ✿ Depreme karşı her zaman ..... olmalıyız.
- ✿ ..... korunmak için ormanlık alanlarda ateş yakmamalıyız.
- ✿ Piknik alanlarında ateşin ..... iyice emin olmalıyız.

Aşağıdakilerden hangilerinin deprem çantasında bulunması gerekir. İşaretleyelim.

1. Köyde yaşayan Hasan Bey tarlada çalışırken birden fırtına çıkar. Bu durumda Hasan Bey'in hangi davranışı yapması doğru olur?
- A. Yakındaki bir kayanın dibinde beklemesi
B. Bir ağaca çıkıp beklemesi
C. Olduğu yerde kıpırdamadan durması
2. Aşağıdaki durumlardan hangisinin sonucunda çıkan orman yangınlarına doğa olayı diyebiliriz?
- A. Piknik ateşini söndürmeden bırakmak
B. Yıldırım düşmesi
C. Ağaçlık alana sigara izmariti atmak
3. Tatile giderken bir orman yangını gördünüz. Bu durumda hangisini yapmanız doğru olur?
- A. Yangını söndürmeye çalışmak
B. Alo 177'yi aramak
C. Yangını izlemek
4. Aşağıdaki doğal afetlerden hangisi toprağın kayarak yer değiştirmesi sonucunda meydana gelir?
- A. Deprem B. Çığ C. Heyelan
5. ■ Heyelan ● Çığ
◆ Deprem ♥ Fırtına
- Ağaç dikimi yapılarak yukarıdaki doğal afetlerden hangilerinin zararları azaltılabilir?
- A. ■ ● ♥ B. ● ◆ ♥
C. ■ ● ◆
6. Sel felaketinin doğal afetin zararlarından korunmak için hangisi yapılmalıdır?
- A. Evleri ağaçtan yapmak
B. Dere yatağına ev yapmamak
C. Evleri sağlam yapmak
7. Çığ tehlikesi olan yerlerde aşağıdakilerden hangisinin yapılması yanlıştır?
- A. Ağaçlandırma yapılması
B. Setler yapılması
C. Ev yapılması

DOĞAL AFETLERİ ÖĞRENELİM

Doğal afetlerle tanımlarını eşleştiriniz.

Deprem

Büyük kar kütlelerinin çevreye zarar vermesidir.

Fırtına

Yer kabuğunun kırılması ya da çatlaması sonucunda oluşur.

Sel

Şiddetli esen rüzgârdır.

Çığ

Yıldırım düşmesi ya da aşırı sıcaklar neden olabilir.

Yangın

Şiddetli esen rüzgâr sonucunda oluşarak çevreye büyük zararlar verir.

Hortum

Şiddetli yağan yağmur ya da karların erimesi sonucunda oluşan su taşkınidir.

Heyelan

Toprağın yağış nedeniyle sürüklenmesidir.

Seçtiğiniz bir doğal afetten korunma yolunu anlatan bir slogan yazınız.

ÖNLEM ALMAK HAYAT KURTARIR

Doğal afetler can ve mal kaybına neden olur. Doğal afetlerin etkisini azaltmak için çeşitli önlemler alınmalıdır. Depremlerin etkileri her ülkede aynı değildir. Ülkemizde yaşanan deprem sonrası can ve mal kaybı olabilir. Aynı deprem Japonya'da yaşandığında alınan önlemler sayesinde can ve mal kaybı yaşanmaz.

ETKİNLİK 1

Aşağıda açıklaması verilen doğal afetin adını, görsellerden yardım alarak boşluk bırakılan yere yazalım.

.....
Dünyada en çok Japonya'da meydana gelir. Binalar dayanıklı olduğu için can ve mal kaybı olmamaktadır. Etkilerini azaltmak için sağlam binalar yapılmalıdır.

.....
Dünyada en çok Çin'de olmaktadır. Yağışların çok olmasından evler zarar görmektedir. Önlemek için bol bol ağaç dikilmeli ve barajlar yapılmalıdır.

.....
Eğimi fazla olan yerlerde olma riski yüksektir. Dünyanın her yerinde olabilir. Önlemek için ağaçlandırma yapılmalıdır.

.....
Yüksek yerlerden kar kütlelerinin çoğalarak düşmesi sonucu evlere ve insanlara zarar vermesidir. Önlem için ağaç dikilmeli, gürültü yapılmamalıdır.

DOĞAL AFETLER

Bunları
Bilelim

Doğal afet nedir?

Can ve mal kaybına neden olan doğa olaylarına **doğal afet** denir.

Doğal afetler bir anda meydana gelir ve başladıktan sonra insanlar tarafından engellenemez.

Doğal afetler hangileridir?

- Deprem
- Sel
- Fırtına
- Hortum
- Heyelan
- Çığ

1

Resimlerin altına doğal afetlerin adlarını yazalım.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2

Evi, sel altında kalan ve canını zor kurtaran Emre'nin sorusuna cevap vermek için, selin nedenlerinin yazılı olduğu bulutları boyayalım.

Bu sel neden oluyor acaba?

Yağmur sularının akıp gideceği yerlerin yetersiz olması

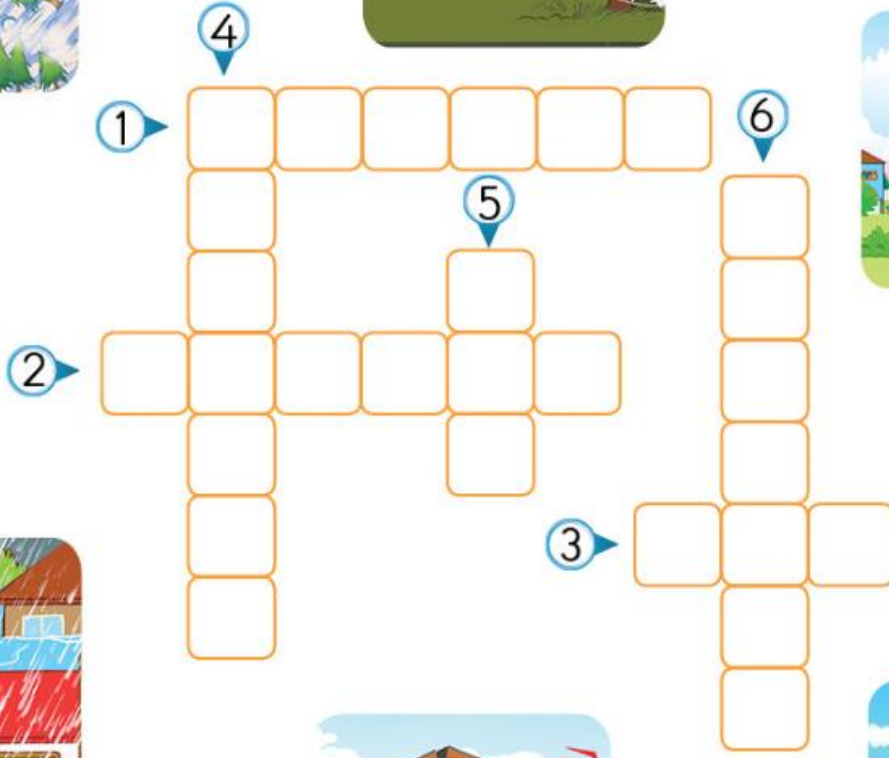
Bitki ve ağaçların yok edilmesi

Karların erimesi

Aşırı yağmur yağması

Ağaçlandırma yapılması

Akarsu kenarlarına setlerin yapılması

3

Yukarıdaki bulmacayı aşağıdaki bilgilerden yararlanarak soldan sağa ve yukarıdan aşağıya doğru çözelim.

1. Bulutlardan yere kadar uzanan, silindir şeklinde dönerek ilerleyen bir rüzgâr türü.
2. Toprak altındaki kırılmalar nedeniyle aniden ortaya çıkan yer sarsıntısı.
3. Farklı nedenlerden dolayı dağdan aşağıya doğru kayan kar kütleleri.
4. Eğimli yerlerdeki toprağın, su ve yağmurun etkisiyle yumuşayarak aşağıya doğru kayması.
5. Toprağı belli bir süre su altında bırakan su akıntısı.
6. Çok hızlı esen rüzgâr.

DOĞAL AFETLER

1 Doğal afetleri anlatan kelimelerle resimleri numaralandırarak eşleştirelim.

1 Deprem
(Yer sarsıntısı)

2 Fırtına

3 Sel

4 Çiğ

5 Hortum

6 Heyelan
(Toprak kayması)

2 Aşağıdaki cümleleri uygun kelimelerle tamamlayalım.

1. Deprem ne zaman ve hangi şiddette olacağı bilinmez. Ancak depreme ..... binalar yapılmalıdır.
2. Ülkemizde heyelanlar en çok ..... Bölgesinde görülür.
3. Çok hızlı esen rüzgâra ..... denir.
4. Kar çok yağdığında dağdan aşağıya kayan büyük kar kütlelerine ..... denir.
5. Çevreye bol ağaç dikerek ırmak kenarlarına setler yaparak ..... önlenabilir.

çiğ

dayanıklı

sel

Karadeniz

fırtına

- Ne yapıyorsun?
  - Araştırma yapıyorum.
  - Ne ile ilgili araştırma yapıyorsun?
  - Heyelan ile ilgili araştırma yapıyorum.

Yukarıdaki altı çizili kelimenin eş anlamlısı hangisidir?

- Yer sarsıntısı
- Su baskını
- Toprak kayması

Yanardağ patlaması	Çığ
Sel	Deprem

Yukarıdaki tablodan hava olaylarına bağlı olarak meydana gelen doğal afetleri çıkarırsak yeni şekil nasıl olur?

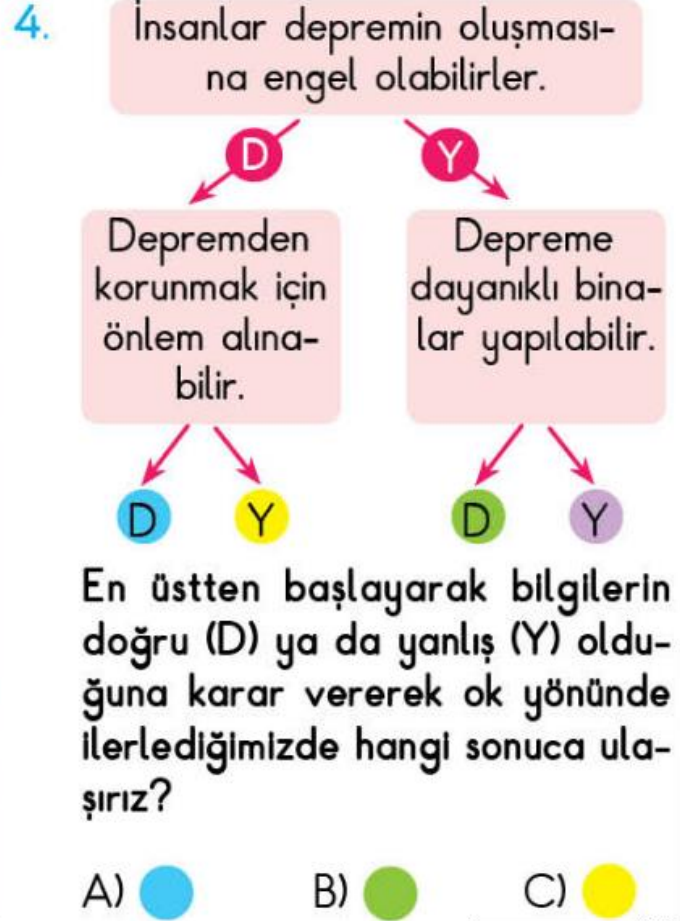
-

Emir

Toprak altındaki kırılmalar nedeniyle aniden ortaya çıkar.

Emir'in sunum yaptığı doğal afet hangisidir?

- Heyelan
- Çığ
- Deprem

Aşağıdakilerden hangisi yetkili kişilerin alması gereken önlemlerden olamaz?

- Evleri tamir etmek
- Çevreyi ağaçlandırmak
- İrmak ve dere kenarlarına set yapmak